

Зміни законодавчого регулювання експорту зернових

• 19.01.2023 13:08

РУБРИКА [БЛОГ](#)

ДЖЕРЕЛО [«ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА»](#)

Дар'я Мінченко, адвокат, партнер ЮФ Юрлайн (м. Одеса)

12 січня Верховною Радою України було прийнято закон про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо застосування режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану ([законопроект № 8166-д від 30.11.2022](#)).

Закон спрямований на вирішення наявної проблеми неповернення валютної виручки, тобто порушення платниками податків валютного законодавства в частині дотримання граничних строків надходження виручки за операціями з експорту товарів.

За цим законом під час воєнного стану Кабінет Міністрів України може запроваджувати **спеціальний режим експортного забезпечення**, під час дії якого експорт товарів за кодами 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206, 1512, 2306 (*пшениця, ячмінь, кукурудза, соя, ріпак, соняшник, масло соняшникове, макуха (шрот)*) буде здійснюватися з особливостями, передбаченими ст. 19-1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та відповідним пунктом підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу.

Так, експортер, який протягом місяця експортує товари, на які запроваджено відповідний режим, в межах визначеного ліміту, що не порушував валютне законодавство протягом останніх 12 місяців, буде проводити експортні операції, як і раніше, без додаткових податкових навантажень. Для всіх інших будуть застосовуватись особливості режиму експортного забезпечення.

У чому полягає режим експортного забезпечення?

Режим експортного забезпечення запроваджує КМУ з метою державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Рішення КМУ має містити строк запровадження режиму, перелік товарів, на які поширюється режим, а також *мінімальні експортні ціни* на ці товари.

Умови експорту товарів:

- експортований товар міститься в переліку, визначеному КМУ;
- експорт товарів можуть здійснювати виключно суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності – платники ПДВ, чия реєстрація не є призупиненою.
- умовою для вивезення у митному режимі експорту товарів є наявність податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на території України (для зернових сьогодні це 14%).
- до цих операцій забороняється: (а) зарахування зустрічних вимог; (б) використання рахунків резидентів, відкритих за кордоном, для отримання грошових коштів від нерезидентів; (в) використання інших форм грошових розрахунків з нерезидентом, що не передбачають рух коштів із-за кордону на рахунки резидентів в Україні.

Суб'єкт ЗЕД звільняється від обов'язку реєстрації ПН за ставкою 14% з метою експорту товарів виключно за умови, що:

- сукупна митна вартість експортованих ним протягом поточного місяця товарів не перевищує суму показника Σ Ліміт;
- органом ДПС не встановлено порушення вимог валютного законодавства протягом попередніх 12 місяців.

$$\Sigma\text{Ліміт} = 1/3 * \Sigma\text{ВалВир}$$

Σ ВалВир – сума операцій з експорту товарів, вказана у митних деклараціях, щодо яких протягом попередніх 6 місяців банками було завершено здійснення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків та/або щодо яких була здійснена повна попередня оплата.

Показник Σ ВалВир обраховують банки, що обслуговують суб'єкта ВЕД та за його заявою передають цю інформацію Національному банку України.

Показник Σ Ліміт застосовується з першого числа місяця, наступного за місяцем, в якому органом ДМС було отримано від НБУ інформацію про показник Σ ВалВир.

У разі якщо сукупна митна вартість експортованих протягом поточного місяця товарів перевищує суму показника Σ Ліміт, то експорт товарів на суму такого перевищення здійснюється за умови наявності податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на території України (для зернових сьогодні це 14%).

Порядок оподаткування (застосовується в разі перевищення показника Σ Ліміт)

1. Платник податку з метою вивезення за межі митної території України товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, зобов'язаний скласти та зареєструвати в ЄРПН податкову накладну до дати подання митної декларації для митного оформлення такої операції.

У ПН зазначається ставка податку, визначена п. 193.1 ст. 193 Податкового кодексу для операцій з постачання таких товарів на митній території України (**14%** для товарів з кодами 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206 00).

Подальше вивезення цих товарів не вважатиметься вивезенням товарів за межі митної території України в розумінні підп. «г» п. 185.1 ст. 185 ПК і **не дає права на**

застосування нульової ставки ПДВ до завершення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків та за умови, що різниця між фактурною та митною вартістю товарів, зазначених в митних деклараціях, не є від'ємною.

2. Після завершення банком здійснення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків за такою операцією та за умови, що різниця між фактурною та митною вартістю відповідних товарів не є від'ємною, платник податків складає розрахунок коригування для застосування нульової ставки ПДВ.

Тобто тільки після отримання повної оплати за товар шляхом переказу коштів від нерезидента на рахунок резидента в українському банку і закриття банком контролю щодо повернення валютної виручки експортер матиме право зареєструвати розрахунок коригування та змінити ставку податку за експортованим товаром на нульову.

Водночас орган ДМС зобов'язаний надавати банкам, що обслуговують операції з експорту товарів, інформацію щодо цих операцій, експортера, його контрагента-нерезидента. Банк після завершення здійснення валютного нагляду передає інформацію до органу ДПС, а орган ДПС надсилає відповідне повідомлення експортеру.

Після реєстрації розрахунку коригування, у випадку, якщо у експортера виникне від'ємне значення суми ПДВ, воно підлягатиме бюджетному відшкодуванню.

Операції з вивезення за межі митної території України товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, за якими не завершено валютний нагляд за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків, оподатковуються за ставкою податку, визначеною п. 193.1 ст. 193 Податкового кодексу для операцій з постачання таких товарів на митній території України (**14%** для товарів з кодами 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206 00).

Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, проте починає діяти тільки через місяць із дня опублікування. Також для введення в дію особливого режиму експортного забезпечення необхідна відповідна постанова КМУ, яку він має прийняти у місячний строк з дня опублікування закону.

Тобто після прийняття відповідного рішення КМУ щодо запровадження особливого режиму експортного забезпечення стосовно зернових кожен експортер буде зобов'язаний діяти відповідно до особливостей, передбачених новим законом, а саме:

- визначити для підприємства ліміт за цими експортними операціями відповідно до формули;
- у разі перевищення ліміту кожного разу реєструвати податкову накладну за ставкою 14% перед поданням митної декларації;
- після отримання валютної виручки від експортної операції та завершення валютного контролю здійснити розрахунок коригування податкової накладної та змінити ставку податку на 0%;
- експортні ціни не можуть бути нижчими за мінімальні ціни, встановлені рішенням КМУ.

Автор: Дар'я Мінченко, адвокат, партнер ЮФ "Юрлайн" (м. Одеса)